

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

«الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ»

الكافي، جلد ۱، صفحه ۲۶

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظایفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

جنگ جهانی اول، جنگ جهانی دوم

شناسنامه مطلب	
b-275	کد مطلب
بصیرتی / مباحث آموزشی / گام اول: اطلاعات سیاسی / مقدماتی	رده
جنگ جهانی اول، جنگ جهانی دوم	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی **نُمو**

nomov.ir

توضیحات

جنگ جهانی اول (اوت ۱۹۱۴ - نوامبر ۱۹۱۸)، نخستین نزاع بزرگ بین المللی در قرن بیستم به شمار می‌رود. در ماه اوت ۱۹۱۴ م جنگ عظیمی در اروپا بین آلمان، رهبر دول محور، و نیروهای متفقین به رهبری فرانسه و بریتانیا در گرفت. هیچ یک از دو طرف نتوانستند به پیروزی کامل دست یابند و جنگ جهانی اول تا چهار سال بطول انجامید.

نیروهای متحد و نیروهای مرکزی در جنگ جهانی اول

طی جنگ جهانی اول، نیروهای متحد بریتانیا، فرانسه، صربستان و امپراتوری روسیه که بعدها ایتالیا، یونان، پرتغال، رومانی و ایالات متحده هم به آنها پیوستند با نیروهای مرکزی، یعنی آلمان و اتریش-مجارستان (که بعدها ترکیه عثمانی و بلغارستان هم به آنها ملحق شدند) جنگیدند.

دلایل شروع جنگ جهانی اول

- ۱- رقابت اتریش و روسیه در بالکان یکی از علل آغاز جنگ جهانی اول می‌باشد.
 - ۲- از دیگر دلایل شروع جنگ جهانی اول، اختلاف بین فرانسه و آلمان از سال ۱۸۷۰ درباره آلتزاس و لرن می‌باشد.
 - ۳- علل دیگر آغاز جنگ جهانی اول، رقابت اقتصادی و دریایی بین آلمان و انگلیس است.
- اما بهانه اصلی شروع جنگ جهانی اول این بود که «آرشیدوک فرانکس فریدیناند» ولیعهد امپراتوری اتریش - مجارستان به دست یک ناسیونالیست صرب به نام «پرنزیب» در ۲۸ ژوئن ۱۹۱۴ در «ساریوو» بوسنی به قتل رسید و اتریش ادعا کرد صربستان در این کار دخالت داشته و تقاضا نمود تحقیقاتی با شرکت نمایندگان اتریش صورت پذیرد که دولت صربستان تحقیقات را قبول نمود ولی با حضور نمایندگان خارجی مخالفت کرد.
- دولت اتریش به صربستان اعلان جنگ داد و روسیه بسیج عمومی اعلام کرد و آلمان هم به حمایت از اتریش به روسیه و فرانسه اعلان جنگ داد. قوای آلمان به بلژیک حمله کرد و این اقدام یعنی حمله به یک کشور بی‌طرف موجب دخالت انگلیس در جنگ شد.

تلفات جنگ جهانی اول

جنگ جهانی اول یکی از ویرانگرترین جنگ‌های تاریخ مدرن است. تقریباً ۱۰ میلیون سرباز در جنگ جهانی اول جان سپردند. رقمی که بسیار بیشتر از تلفات نظامی کل جنگ‌های صد سال پیش از آن بود. اگرچه آمار دقیق تلفات در جنگ جهانی اول را به دشواری می‌توان معین کرد، اما حدود ۲۱ میلیون نفر در این جنگ زخمی شدند.

جنگ جهانی دوم

توضیحات

جنگ جهانی دوم جنگی فراگیر بین اول سپتامبر ۱۹۳۹ تا دوم سپتامبر ۱۹۴۵ بود. البته درگیری‌های مرتبط با این جنگ از چند سال پیش از آن آغاز شده بودند. این جنگ بسیاری از کشورهای جهان از جمله تمامی ابرقدرت‌های روز را درگیر خود کرد تا جایی که دو دسته از کشورهای مختلف با تشکیل اتحادهای نظامی به نام‌های متحدین^۱ و متفقین^۲ در مقابل یکدیگر صف آرایی کردند. این جنگ گسترده‌ترین جنگ جهانی تاریخ بشر بود که در آن بیش از ۱۰۰ میلیون نفر از قریب به سی کشور مختلف به صورت مستقیم در آن جنگیدند. در طول این جنگ که حالت یک جنگ تمام عیار به خود گرفته بود، کشورهای مختلف تمامی توان اقتصادی، صنعتی و علمی خود را صرف جنگ کردند تا حدی که تفاوتی بین منابع نظامی و غیرنظامی در آن نبود. این جنگ همچنین باعث کشتار جمعی غیرنظامیان و بمباران‌های راهبردی نابودکننده گسترده علیه مقاصد صنعتی و مراکز تمرکز مردم (که به مرگ بیش از یک میلیون نفر از جمله در حملات اتمی به دو شهر ژاپنی انجامید) شد. در طول جنگ جهانی دوم بیش از ۷۰ میلیون نفر کشته شدند که این آمار خونین‌ترین درگیری انسان در طول تاریخ بشریت است.

علل اصلی آغاز جنگ جهانی دوم

علل اصلی جنگ جهانی دوم عبارت بود از اشتباهات عهدنامه ورسای^۳ (۷ مه ۱۹۱۹) که ظاهراً به جنگ جهانی اول پایان داد، همچنین پیامدهای بحران اقتصادی سال ۱۹۲۹ و از همه مهم تر رقابت سیاسی فاشیسم و دموکراسی‌های غربی و مارکسیسم. عامل اخیر چنان در جنگ جهانی دوم مؤثر بود که نبرد میان کشورهای درگیر، به شکل بی سابقه‌ای، عموم مردم را به قلمرو جنگ کشاند، به طوری که در پایان جنگ جهانی دوم تعداد کشته شدگان نظامی و غیرنظامی تقریباً با هم برابری می کرد.

۱. عبارت بودند از کشورهای آلمان، ایتالیا، ژاپن و کشورهای اسلواکی، مجارستان و رومانی در نوامبر ۱۹۴۰ و کشور بلغارستان در مارس ۱۹۴۱ به این کشورها پیوستند.

۲. عبارت بودند از کشورهای استرالیا، بلژیک، برزیل، کانادا، چین، چکسلواکی، دانمارک، استونی، فرانسه، یونان، هند، لتونی، لیتوانی، مالتا، هلند، نیوزیلند، نروژ، لهستان، آفریقای جنوبی، ایالات متحده آمریکا، انگلستان، شوروی سابق، یوگسلاوی سابق و تعداد دیگری از کشورها.

۳. پیمان ورسای قرار دادی است که در ۲۸ ژوئن سال ۱۹۱۹ میلادی در کاخ ورسای واقع در حومه پاریس به امضا دولتهای پیروز (انگلیس، روسیه، فرانسه و آمریکا) در جنگ جهانی اول و متحدین شکست خورده (آلمان، عثمانی، ایتالیا، اتریش-مجارستان)، رسید و رسماً به نخستین جنگ جهانی خاتمه داد.

وضع اسفبار زندگی مردم آلمان به دنبال شکست در جنگ جهانی اول و الزام دولت آلمان به پرداخت غرامت جنگی سنگین، ظهور آدولف هیتلر را که عامل اصلی شروع جنگ جهانی دوم بود، تسهیل کرد. وی که شکست آلمان را

نتیجه توطئه یهودیان و کمونیست‌ها می‌دانست، نه تنها خواستار تجدیدنظر در عهدنامه ورسای شد، بلکه با طرح شعار پان‌ژرمنیسم و با اعلام برتری کامل نژاد ژرمن، حق گسترش قلمرو آلمان تا سرزمین ملت‌های اسلاو در اروپای مرکزی و شرقی را مسلم‌انگاشت و تبعیض نژادی را اساس جهان بینی خود قرار داد و به همین شکل در صدد گسترش نفوذ خود در دیگر نقاط جهان برآمد.

از سوی دیگر جامعه ملل، ایتالیا را به سبب اشغال ایتوپی در سال ۱۹۳۵، تحریم اقتصادی کرد و این امر به ایجاد محور ژم - برلین در سال ۱۹۳۶ انجامید.

پس از جنگ جهانی اول، بریتانیا، روسیه، فرانسه و آمریکا، حدود ۷۸ میلیون کیلومتر مربع از خاک کره زمین (بیش از نیمی از خشکی‌های جهان) را در اختیار داشتند. در مقابل، سرزمین‌های متعلق به آلمان، ایتالیا و ژاپن مجموعاً به حدود ۲/۶ میلیون کیلومتر مربع می‌رسید.

این تفاوت‌ها بیانگر چرایی عزم کشورهای کامیاب (بریتانیا، روسیه، فرانسه و آمریکا) در حفظ مرزهای موجود و اجتناب آن‌ها از جنگ و در عین حال دلیل تداوم ناخرسندی فزاینده آلمان، ایتالیا و ژاپن بود. این امر ۳ کشور اخیر را در طول ۲۰ سال ترک‌مخاصمه (۱۹۱۹-۱۹۳۹)، به سوی توسعه ابزارهای جنگی کشاند و آن‌ها را به گسترش سرزمین‌هایشان واداشت و ستیزه‌جویی‌های آن‌ها اسباب جنگ جهانی دوم را فراهم آورد.

تأثیرات جنگ جهانی دوم بر جهان

۱. یکی از آثار جنگ جهانی دوم، فروپاشی نظام چند قطبی و شکل‌گیری نظام دو قطبی شرق و غرب به رهبری شوروی و آمریکا بود.

۲. از دیگر آثار جنگ جهانی دوم، رنگ باختن نفوذ قدرت‌های اروپایی مانند انگلیس، فرانسه، ایتالیا و آلمان در سیاست‌های بین‌المللی بود.

۳. شروع جنگ سرد به عنوان صحنه رقابت دو بلوک در قالب اتحادیه‌ها و پیمان‌های خاص، نیز از دیگر آثار جنگ جهانی دوم بود.

۴. تحریک جنبش‌های ضداستعماری و متعاقب آن استقلال مستعمرات و ایجاد چند کشور جدید نیز از دیگر آثار جنگ جهانی دوم بود.

تلفات و خسارات جنگ جهانی دوم

کل رقم کشته شدگان جنگ جهانی دوم که مرگبارترین نبرد تمام تاریخ است، بین ۵۰ تا ۷۰ میلیون نفر تخمین زده می‌شود. همچنین بیش از ۱۲ میلیون نفر در طول جنگ جهانی دوم بر اثر قحطی در چین، ایران، اندونزی، هندوچین فرانسه و هندوستان جان خود را از دست دادند. که این تعداد تلفات، اغلب در آمارهای تلفات جنگ، از قلم افتاده‌اند.